

Landskap: Öland Upptecknat av: Josef Pettersson
 Härad: Algotrum Adress: Ölands Skogsby
 Socken: Algotrum Berättat av: Lars August Pettersson
 Uppteckningsår: 1943 Född år 1839 i Algotrum

Uppteckningen är av min far berättade
 höjkonster från hans barndomstids jular,
 jämte seder och bruk i förbindelse med derama

L. u. F. 34.

Min far, bondesonen Lars August Pettersson född i Jordtors by Ålgutrumns församling, berättade för mig om de Julseder och bruk som voro gängse i hans barndomstid hvilken inföll på 1840-talet.

Ganska långt före julen påbörjades förberedelserna för densamma, såsom slakt, ljusstärning, byggd bak m. m. Om rengöringsarbetet i hemmet fick stå tillbaka under utarbetets beöfda tid, men till jul skulle det fejjas, koppar och lens skulle puttras, och allt skulle vara färdigt för den stora högtiden. När julafton kom, utlyptes golvströet enais och sand, mot halm, riklig långhalm som utbeddes i ganska tjockt lager på golvet. Ett stora slagbordet dekades med sundligt tilltagna portioner kött av nöt, får, och svin desutom palt, grynkorv, ost, smör, salt ål m. m. Detta bord fick ej avdukas före julens utgång om

ACC. N:R M. 9201:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjugonde dag Knut, när något tröt skedde
påfyllning; av bröd skulle en hvar av hushållet
ha en så kallad julhöj, bestående av en stor
kaka grovt bröd, en något mindre siktkekaka, des-
setom bröd av vete i olika former, ofta i form
av en halv kuse. S men ganska stor, 200-250 cm.
lång. Vanligt var också att till julhögen höjde
en mindre ost, samt ett par ljus. Den stora
drickeskannen av trä hade också sin plats på
julbordet hvarav hvar och en försåg sig efter
lust och tarv. Som en egendomlighet kan
nännas att Brännvin som annars förtändes
i mängd i de flästa gårdar vid julen, i min
fars barndomshem förekom mycket sparsamt,
vanligt var annars i stället för nutidens kaffe
på morgonen att det serverades en skvätt
brännvin i en liten spilkum av bergods hvar
bröd dappades, min far skilde sig i mängd

ACC. N:R M. 9201:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och mycket från andra människor, dels var han varmt religiös, och dels beundrade han P. Wieselgren. Jag har aldrig sett min far taga någon sup.

På jultönn skulle alla sävida det varm möjligt, Gudstjänsten började tidigt, redan 4 eller 5 på morgonen, i kyrkan fanns ingen uppvärmning på den tiden därför gälde det att taga på sig tillräckligt, men färskism och vadmal var det vanligaste vinterklädsmaterial på den tiden. Juldagen skulle firas i lugn och stillhet hemma men redan annandagen började folk röra på sig och gästa hvarandra. Julgran var ej vanlig på den tiden, men hemstjälta tålgjuss skulle sättas i alla stakar, om grenen användes mins jag ej för nämnde.

Husdjuren skulle ha lite extra gott också, mjölkdička, (gröpe o vatten) samt godt hö.

djurens signande till god helgd fick ej heller glömmas.

En hvar som kom till gårds under hälgen i något ärende eller eljest, fick ej "gå ut med jul" hvarmed menades att de ej fick gå ofägnade derifrån, om fägnaden var än så enkel, skeddle motsatsen ansågs detta vara mycket olyckligt.

Julklappor i nutida bemärkelse voro ej vanliga. All slakt företogs ganska långt före jul, och skulle då ske lidigt på morgonen vid 3-4 tiden, derav benämningen "Heinottan", i regel slaktades då såväl nöt som svin och får, hvarav det mästa nedsaltades för att användas som spicke-sovel (saltat och lockat rått kött) under sommaren, sedan erforderlig mängd endast lagits för julens behov, av hvilket bereddades de läckerkäster som sedermera uppdikades på julbordet.